

Praktyczne porady jak organizować kształcenie na odległość.

Wobec licznych pytań i wątpliwości, co należy rozumieć pod pojęciem nauki ucznia w domu oraz czym są zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, powstał materiał, który w przejrzysty sposób opisuje istotę tych zajęć.

Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik na odległość oznacza wykorzystanie w procesie edukacji wszelkich dostępnych środków komunikacji, które nie wymagają osobistego kontaktu ucznia z nauczycielem, a także możliwość skorzystania z materiałów edukacyjnych wskazanych przez nauczyciela.

Zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość to zajęcia, które:

- ❖ mogą być realizowane z wykorzystaniem materiałów w postaci elektronicznej np.:
 - dostępnych na stronach MEN, w tym na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej <https://epodreczniki.pl/>,
 - stronach CKE <https://cke.gov.pl/> i Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych np. <https://www.oke.waw.pl/>,
 - materiałów prezentowanych w programach i na stronach internetowych telewizji publicznej i radiofonii,
 - innych materiałów wskazanych przez nauczyciela;
- ❖ mogą być realizowane w inny sposób wskazany przez nauczyciela.

Zajęcia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość to aktywność nauczyciela i ucznia, która może odbywać się z użyciem monitorów ekranowych, ale także bez ich użycia – w formie ustalonej przez dyrektora szkoły w porozumieniu z nauczycielami danej szkoły i po poinformowaniu rodziców dziecka (ucznia) o sposobie realizacji zajęć.

Działania w ramach nauczania zdalnego mogą być prowadzone w oparciu m.in. o:

- ✓ materiały edukacyjne na sprawdzonych portalach edukacyjnych i stronach internetowych wybranych instytucji kultury i urzędów;
- ✓ zintegrowaną platformę edukacyjną <https://epodreczniki.pl/>;
- ✓ dzienniki elektroniczne;
- ✓ komunikację poprzez pocztę elektroniczną;
- ✓ media społecznościowe, komunikatory, programy do telekonferencji przy zachowaniu bezpiecznych warunków korzystania z Internetu;
- ✓ lekcje online;
- ✓ programy telewizji publicznej i audycje radiowe;
- ✓ zamieszczanie informacji i materiałów edukacyjnych na stronie internetowej szkoły;
- ✓ podręczniki, ćwiczenia, karty pracy, które uczeń już posiada. Wydawcy zrzeszeni w Sekcji Wydawnictw Polskiej Izby Książki przygotowali i udostępnili materiały i narzędzia dydaktyczne całkowicie bezpłatnie.

- ✓ kontakt telefoniczny z nauczycielem;
- ✓ wydrukowanie przez szkołę materiałów dla uczniów i wyłożenie ich we wskazanym miejscu do odbioru przez rodziców;
- ✓ „okienko” w szkole do odbioru prac uczniów itp.;
- ✓ dostarczanie wydrukowanych materiałów do ucznia;
- ✓ inne sposoby wskazane przez dyrektora szkoły w porozumieniu z nauczycielami i przy wsparciu organu prowadzącego.

Ważne! Nauczaniem zdalnym nie jest tylko nauka w trybie on-line, czy tzw. wideo lekcje!

Uczniowie mogą przysyłać drogą elektroniczną odrobione prace domowe (w postaci skanów lub plików), a jeśli nie mają możliwości skorzystania z Internetu to również telefonicznie mogą porozumiewać się z nauczycielem.

Nauczanie zdalne może więc mieć różną formę, **musi jednak uwzględniać możliwości** (psychofizyczne i techniczne) wszystkich uczestników tego procesu, czyli szkoły (nauczycieli) oraz uczniów (i ich rodziców). Należy pamiętać o zasadzie równego dostępu i równego traktowania!

Ważniejsza od wybranej formy nauczania jest **możliwość zrealizowania celu nauczania**, przy zachowaniu **bezpieczeństwa wszystkich stron**.

Nie chodzi tylko o bezpieczeństwo fizyczne, związane ze stanem zagrożenia epidemiologicznego, ale także o zagrożenia związane z **cyberbezpieczeństwem**.

Przykłady **dobrego** funkcjonowania zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość z informacji otrzymanych od rodziców i uczniów :

- ✚ Dzieci uczą się w domach, pod kierunkiem nauczycieli (np. wiadomości/ogłoszenia w dzienniku elektronicznym, poprzez e-mail, smsy) korzystając z podręczników, ćwiczeń, kart pracy, płyt, materiałów dostępnych na platformach edukacyjnych. Dzieci wykonują zadane prace domowe i odsyłają je nauczycielom.
- ✚ Dzieci mają czas na efektywną naukę indywidualną i na odpoczynek.
- ✚ Realizujemy tematy oraz zadania na bieżąco i taka nauka nie różni się niczym od nauki w szkole, oprócz oczywiście tego, że uczymy się w domu. Jeśli obecna sytuacja będzie się przedłużała, nauka zdalna będzie tylko doskonała, co pozwoli na zakończenie bez problemu obowiązkowego materiału w normalnym, ustalonym wcześniej terminie.

Przykłady **złego** funkcjonowania zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość z informacji otrzymanych od rodziców.:

- Dzieci zamiast uczyć się samodzielnie z książek, siedzą po 6-7 godzin przed komputerem (...)
- Rozmawiałem ze swoimi dziećmi; żadne z nich nie chce siedzieć po kilka godzin przed komputerem słuchając swoich nauczycieli online, wolą sami czytać książki, wykonywać zadane prace, a potem mieć czas wolny dla siebie...
- Jeśli nauczyciele zadają nowy materiał to proszę, aby dali mi wskazówki jak mam pomóc w nauce i wytłumaczeniu nowego materiału córce z 10 przedmiotów, jakże

obecnie ma w szkole. Nie jestem specjalistką z matematyki, angielskiego czy języka polskiego. Nie mam odpowiedniego wykształcenia. Więc jak mogę jej pomóc?

- (...) Nauczyciele nie konsultują ze sobą ilości wprowadzanego materiału, ilości zadań domowych oraz ich stopnia skomplikowania oraz czasochłonności. Bywa tak, że jednego dnia nie ma nic zadanego, to są wyjątki, a następnie mamy po kilka lub kilkanaście zadań z kilku przedmiotów naraz.

O czym powinni pamiętać:

Dyrektor szkoły

1. Kieruje pracą szkoły, tj. wyznacza zadania nauczycielom i nadzoruje ich pracę.
2. Informuje zdalnie¹ rodziców o najważniejszych zmianach w trybie pracy szkoły.
3. We współpracy z nauczycielami ustala:
 - sposób komunikowania się z uczniami i rodzicami,
 - możliwości ucznia i rodzica do korzystania z materiałów elektronicznych,
 - formę przekazywania treści utrwalających wiedzę,
 - ilość przekazywanego materiału w danym dniu,
 - metody monitorowania postępów uczniów oraz weryfikacji ich wiedzy i umiejętności,
 - formy informowania uczniów i rodziców o postępach w nauce, a także uzyskanych przez niego ocenach,
 - tryb konsultacji ucznia i rodzica z nauczycielem.

Wychowawca klasy

- w porozumieniu z rodzicami ustala możliwe formy pracy zdalnej lub w inny sposób z każdym uczniem – informacje te przekazuje wszystkim nauczycielom prowadzącym zajęcia w danej klasie.

Nauczyciele

1. Organizują pracę z uczniami, informując ich o możliwym trybie pracy (formach i częstotliwości kontaktu, zakresie zadań, materiałach, terminie i formach indywidualnych konsultacji, terminach i formach oddawania prac itp., zasadach oceniania).
2. Zakres przekazywanych treści i zadań zadawanych do wykonania nie powinien być zbyt obszerny, aby nie przerósł możliwości uczniów, co zniechęci ich do pracy i przyniesie skutki odwrotne do zamierzonych.
3. Nie wszyscy uczniowie mogą mieć w pełni swobodny dostęp do sieci. Niektórzy muszą się dzielić komputerem czy telefonem z rodzeństwem (zwłaszcza młodszym).

Warto pamiętać, że:

logowanie, przesyłanie, generowanie postaci elektronicznej to dla uczniów dodatkowy czas poświęcony na naukę.

4. Terminy wykonania zadań nie mogą być zbyt krótkie. Wiadomości

¹ Na stronie internetowej, przez dziennik elektroniczny, telefonicznie lub w inny zwyczajowo przyjęty sposób, niewymagający kontaktów osobistych.

i zadania od jednego nauczyciela (z jednego przedmiotu) powinny być przekazywane z zachowaniem równomiernego obciążenia ucznia w korelacji z innymi otrzymywanymi zadaniami z pozostałych przedmiotów.

5. Zaleca się, aby instrukcje dla uczniów były proste i jasne, nieprzeładowane treściami nieistotnymi.
6. W komunikacji należy pamiętać o zachowaniu właściwego dystansu w relacjach uczeń-nauczyciel. Prowadzona korespondencja może stanowić część dokumentacji przebiegu nauczania.

Uczniowie

1. Samodzielnie (np. przez e-dziennik) lub z pomocą rodziców nawiązują kontakt z wychowawcą i nauczycielami.
2. W zależności od wieku i stopnia samodzielności w korzystaniu z narzędzi do kontaktu zdalnego - organizują naukę własną w domu.
3. Najlepsze efekty daje praca systematyczna!
4. Wszelkie wątpliwości co do formy, trybu czy treści nauczania uczniowie na bieżąco zgłaszają nauczycielom (samodzielnie lub prosząc o pośrednictwo rodziców).
5. Czasu spędzonego przy komputerze nie należy niepotrzebnie przedłużać. Przerwy, nawet krótkie są obowiązkowe!
6. Należy przestrzegać zasad bezpieczeństwa w pracy z komputerem i w Internecie.
7. Należy pamiętać o etykiecie językowej i kulturze w komunikacji z nauczycielami (zwroty grzecznościowe mile widziane!).

Rodzice

1. Należy zachęcać dzieci do samodzielnej pracy.
2. Warto być w kontakcie z wychowawcą i nauczycielami: udostępnić swój numer telefonu, adres e-mailowy, korzystać bardziej regularnie z dziennika elektronicznego, sprawdzać stronę internetową szkoły.
3. W miarę możliwości wspierać (ale nie wyręczać!) dzieci w wykonywaniu zadanych prac.

Wychowanie przedszkolne, edukacja wczesnoszkolna.

Edukacja przedszkolna

Zawieszenie działalności placówek wychowania przedszkolnego i szkół podstawowych jest trudnym wyzwaniem nie tylko dla nauczycieli i rodziców, ale także dla dzieci. Trzeba cierpliwie wyjaśniać dzieciom, dlaczego nie mogą iść do „swojego” przedszkola, dlaczego nie mogą spotykać się z koleżankami i kolegami z przedszkola i szkoły, dlaczego nie mogą się bawić ulubionymi zabawkami przedszkolnymi. Nie ma przy tym potrzeby wywoływania u dzieci negatywnych odczuć: strachu, paniki i poczucia niebezpieczeństwa. Podstawową zasadą powinno być unikanie kontaktów z innymi osobami oraz stosowanie się do zasad utrzymywania czystości i higieny. Obecna sytuacja stwarza możliwości wdrożenia dziecka do dokładnego mycia rąk, zasłaniania ust przy kichaniu i kaszlu.

Nauczycielu

Utrzymuj kontakt z rodzicami, korzystając z telefonu, poczty elektronicznej lub komunikatorów, by wspierać ich w rozwiązywaniu pojawiających się problemów. Największym wrogiem dziecka jest nuda, zatem poradź, zaproponuj, jakie można zastosować działania, by dziecko mogło przejawiać ukierunkowaną aktywność, sprzyjającą jego harmonijnemu rozwojowi. Zwróć uwagę na te obszary, w których podczas pracy z grupą zaobserwowałeś słabsze umiejętności dziecka. Zasugeruj pewne rozwiązania pamiętając, że rodzice mają także zazwyczaj obowiązki zawodowe.

Wykorzystaj w tym celu:

- a) stronę internetową przedszkola / szkoły;
- b) komunikatory, profile przedszkoli, szkół;
- c) kontakt telefoniczny, np. z wybranymi osobami z rady rodziców.
- d) inne formy kontaktu (np. wywieszenie na drzwiach przedszkola zestawu możliwych do zrealizowania działań, zadań).

Możesz udostępnić rodzicom:

- a) propozycje wykonania prac plastycznych, projektów technicznych, zabaw badawczych lub eksperymentów;
- b) konkretną propozycję opracowaną na potrzeby zabawy dzieci z jego grupy, adekwatną do realizowanego programu;
- c) opracowane przez siebie propozycje twórczej aktywności dzieci;
- d) linki do słuchowisk, audycji radiowych, informacje o programach telewizyjnych (pasma edukacyjne Telewizji Polskiej dla najmłodszych dzieci), a także programów, zabaw on-line.

Nie zapominaj, że podstawową formą aktywności dziecka w wychowaniu przedszkolnym jest zabawa.

Pamiętaj, że nie każdy rodzic musi mieć przygotowanie pedagogiczne - uwzględniaj to w informacjach i przekazach do rodziców.

Rodzicu

Wykorzystaj czas, w którym dziecko nie chodzi do przedszkola, na większe usamodzielnienie swojego dziecka – oczekuj od niego większej pomocy przy codziennych czynnościach w domu np. podczas przygotowywania posiłków, sprzątanania, czy nawet podczas wykonywania w swoim tempie czynności związanych z ubieraniem się, przygotowaniem do snu, w których bardzo często, z powodu pośpiechu, dzieci są wyręczane. Wykorzystaj pobyt dziecka w domu na rozmowy z nim na różnorodne tematy. W ten sposób będziesz wzbogacał słownictwo swojego dziecka. Znajdź czas na czytanie dzieciom i z dziećmi. Korzystaj z edukacyjnych programów telewizyjnych, zaproponuj dziecku gry planszowe czy zabawy i gry zręcznościowe.

Korzystaj z porad i propozycji nauczyciela. Nie unikaj kontaktu z nim. Pytaj o wszystko i dziel się swoimi spostrzeżeniami dotyczącymi dziecka. W sytuacji zawieszenia pracy przedszkoli i szkół, to na Tobie i nauczycielu spoczywa odpowiedzialność za edukowanie dziecka i stwarzanie mu warunków do wszechstronnego rozwoju.

Dziecko w domu powinno, tak jak w przedszkolu, bawić się samodzielnie swoimi zabawkami, konstruować, układać, sprzątać, czuć się bezpieczne i swobodne w swej aktywności. Powinno także ruszać się i wykonywać wiele prostych ćwiczeń gimnastycznych.

Edukacja wczesnoszkolna

Do naturalnych potrzeb rozwojowych uczniów z klas I-III na pewno nie należy permanentne siedzenie nad zeszytem, czy książką i tzw. wypełnianie kart pracy. Zamknięcie szkół niestety tworzy pokusę u nauczycieli i samych rodziców natychmiastowego drukowania z zasobów internetowych kart ze szlaczkami, literkami, zadaniami itd. Nie jest to dobry kierunek wspierania rozwoju dziecka, ponieważ nie jest adekwatny do naturalnych potrzeb i oczekiwań rozwojowych dzieci.

Zacząć zatem należy od spokojnego wyjaśnienia dzieciom nowej sytuacji, w której się znalazły, wskazania dlaczego ważny jest proces izolowania rodzin i poszczególnych ludzi. Tu również jest okazja do wdrażania zasad utrzymywania czystości i higieny.

Nauczycielu

Za pośrednictwem strony internetowej szkoły, lub innej formy komunikacji, udostępnij rodzicom:

- a) propozycje wykonania projektów plastycznych, projektów technicznych, zabaw badawczych lub eksperymentów do wyboru;
- b) konkretną propozycję opracowaną na potrzeby zabaw i zajęć uczniów swojej klasy, adekwatnej do realizowanego programu w tej klasie, opracowane przez siebie lub udostępniane propozycje zadań, ćwiczeń, twórczej aktywności uczniów;
- c) linki do słuchowisk, audycji radiowych i programów telewizyjnych (pasma edukacyjne Telewizji Polskiej dla najmłodszych dzieci), a także programów, zabaw on-line;
- d) propozycje lektur, zestawy ćwiczeń i zadań, zgodnych z założeniami wybranego w danej klasie programu nauczania;
- e) jeżeli to możliwe - cyfrową wersję podręcznika danej klasy.

Pamiętaj, aby wspierać aktywności dzieci, a nieco rzadziej zadawać obowiązkowe zadania i ćwiczenia do wykonania.

Nauczycielu, kontaktuj się z rodzicami w rozsądnych odstępach czasowych, przedstawiając propozycje projektów do przeprowadzenia w domu, częściej wskazując czynności praktyczne, niż te, które polegają na wypełnianiu kart pracy.

Rodzicu

Czas, w którym dziecko nie chodzi do szkoły, wykorzystaj z pożytkiem dla dziecka. Pozwól, by stało się ono bardziej samodzielne, lepiej zorganizowane, odpowiedzialne. Pobyt w domu stwarza dodatkowe możliwości wykorzystania czasu na rozmowy z dziećmi na interesujące je tematy. W ten sposób wzbogacasz ich słownictwo i wiedzę o świecie. Wykorzystaj pobyt w domu na wspólne czytanie książek, rozmawianie o nich, objaśnianie. Głośne czytanie oraz słuchanie tekstu czytanego jest najlepszą metodą nauki czytania.

Próbuj włączać dzieci w możliwe do wykonania na ich poziomie wszelkie prace domowe, których przebieg można wzbogacać np. o aspekty matematyczne (obliczanie kalorii produktów użytych do wykonania ciasta, ważenie, odmierzanie, odliczanie), o aspekty związane z ochroną środowiska (np. segregacja śmieci i rozmowa o tym procesie) czy aspekty związane z rozumieniem własnych emocji (np. podczas gier planszowych doświadczanie radości zwycięstwa czy akceptowania przegranej).

Nauka w domu, to także możliwość realizowania rodzinnych projektów edukacyjnych, wspieranych przez nauczyciela.